

ผู้หญิงกับประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัว กรณีศึกษามูลนิธิหญิงชายก้าวไกล¹

Women with Domestic Violence Experiences:

A Case Study of Women and Men Progressive Movement Foundation

ปัทมชญา สุนทรพิทักษ์² และ ศาสตราจารย์ ดร.กิตติพัฒน์ นนทปัทมกุลย์³

Papitchaya Suntornpitak⁴ and Professor Kitipat Nontapattamadol, Ph.D.⁵

Abstract

The study of "Women with Domestic Violence Experiences: A Case Study of Women and Men Progressive Movement Foundation (WMP)" aims to study women's experiences who have faced domestic violence. This study was a qualitative research. Documentary survey and field survey were conducted with in-depth interview and observation. There were 5 participants who are clients at the Women and Men Progressive Movement Foundation. Nevertheless, the researcher selected the participants by determining the characteristics in accordance with criteria. The findings revealed that the characteristics of domestic violence that women experienced are physical and mental abuses. The physical abuse that they experienced is caused by the husbands using organs or other tools for wounding of the women's bodies, for instance using hand-foot, piece of wood, hanger, steel, knife, and having cigarette burn. In addition to direct physical abuse, it is found that the women are imprisoned/banned from entering the house, and also they are forced to hurt themselves. The mental abuse revealed that the women feel sad from the assault and feel hurt when they realize that their husbands are unfaithful. The causes of domestic violence are infidelity, jealousy, drinking-using drugs, and many problems accumulated. The impact of domestic violence directly affects the women's lives, in physical, mental and social. Anyhow, the problem of domestic violence indirectly affects their children as well. Self-image of the women who face domestic violence is viewed a fate that they have to accept. This should not happen and life is like crisis. Moreover, explanation of domestic violence of the women, based on their views, is like a cat-and-dog life that there are conflict and misunderstanding sometimes. That makes the problem of domestic violence not seen as a problem in the first place.

Keywords: Women, Experiences, Domestic Violence

¹ บทความนี้ประยุกต์จากวิทยานิพนธ์เรื่อง “ประสบการณ์ของสตรีที่ผ่านพ้นปัญหาความรุนแรงในครอบครัว กรณีศึกษามูลนิธิหญิงชายก้าวไกล” หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

² นักศึกษาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

³ อาจารย์ประจำ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

⁴ Master's student, Faculty of Social Administration, Thammasat University, Thailand

⁵ Lecturer, Faculty of Social Administration, Thammasat University, Thailand

E-mail: papitchayasuntornpitak@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “ผู้หญิงกับประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัว กรณีศึกษามูลนิธิหญิงชายก้าวไกล” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์ของผู้หญิงที่เคยเผชิญกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและการศึกษาภาคสนามโดยการเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกต ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้มี 5 ราย ซึ่งเป็นผู้ใช้บริการที่มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล ทั้งนี้ผู้ศึกษามีการเลือกผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจากการกำหนดคุณลักษณะที่ตรงกับเกณฑ์ในการคัดเลือก ผลการศึกษาพบว่าลักษณะความรุนแรงในครอบครัวที่ผู้หญิงได้รับ คือการทำร้ายร่างกายและการทำร้ายจิตใจ การทำร้ายร่างกายที่ผู้หญิงได้รับเกิดจากการถูกสามีใช้อาวุธของเขาหรือเครื่องมืออื่นๆ ในการสร้างบาดแผลต่อร่างกายของเธอ เช่น ใช้อาวุธ-เท้า ไม้ ไม้แขวนเสื้อ เหล็ก มีด และบุหรี่จี้ตามตัว นอกเหนือไปจากการทำร้ายร่างกายโดยตรงแล้ว พบว่าผู้หญิงถูกกักขัง/โดนห้ามเข้าบ้าน และโดนบังคับให้ทำร้ายร่างกายตัวเอง การทำร้ายจิตใจพบว่าผู้หญิงรู้สึกเศร้า เสียใจ จากการถูกทำร้ายร่างกาย และรู้สึกเจ็บช้ำเมื่อทราบว่าสามีนอกใจเธอ สาเหตุของความรุนแรงในครอบครัวเกิดจาก การนอกใจ ความหึงหวง การดื่มสุรา-ใช้สารเสพติด และหลายปัญหาทับถมซ้ำเติม ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ได้ส่งผลกระทบต่อตัวของผู้หญิงโดยตรง ในด้านร่างกายจิตใจ และสังคม ทั้งนี้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวยังได้ส่งผลกระทบต่อลูกของเธอด้วยเช่นเดียวกัน การมองตนเองของผู้หญิงที่ต้องเผชิญกับความรุนแรงในครอบครัว เธอมองว่าเป็นเรื่องของเวรกรรม ต้องปลงกับชีวิต เป็นสิ่งที่ไม่ควรเกิดขึ้นกับเธอ และชีวิตเหมือนนมสุม การอธิบายสภาพความรุนแรงในครอบครัวของผู้หญิง เธอมองว่าเป็นเรื่องของล้นกับพันที่ต้องกระทบกระทั่งและไม่เข้าใจกันเป็นธรรมดา นั่นจึงทำให้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวไม่ได้ถูกมองว่าเป็นปัญหาตั้งแต่แรก

คำสำคัญ: ผู้หญิง, ประสบการณ์, ความรุนแรงในครอบครัว

หลักการและเหตุผล/ความสำคัญของปัญหา

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่มีบทบาทใกล้ชิดกับมนุษย์ทุกคนในสังคมมากที่สุด ถือเป็นหน่วยย่อยที่เล็กที่สุดของสังคมแต่มีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากมีหน้าที่หล่อหลอมกล่อมเกลาและพัฒนาพื้นฐานบุคลิกภาพของบุคคล เพื่อนำไปสู่การสร้างคุณภาพชีวิตของผู้คน และส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2559) แต่ในปัจจุบันสถาบันครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างจากครอบครัวขนาดใหญ่มาเป็นครอบครัวขนาดเล็ก เมื่อครอบครัวต้องเผชิญหน้ากับปัญหา และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ จึงต้องเผชิญหน้าด้วยตนเอง ขาดผู้ที่เข้ามาไกล่เกลี่ยปัญหา ขาดการควบคุมอารมณ์ รวมถึงขาดทักษะในการแก้ไขความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ (อภิญา เวชชัย, 2546) อาจกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบันได้ส่งผลกระทบต่อทุกๆ ระบบในสังคม แม้กระทั่งในสถาบันทางสังคมที่เรียกว่าครอบครัว เมื่อต้องเผชิญกับปัญหา หรือขาดการจัดการปัญหาที่ถูกต้องท้ายที่สุดจึงนำไปสู่ความขัดแย้ง และในท้ายที่สุดได้ก่อให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว

สถานการณ์ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นในประเทศไทยนั้น จากข้อมูลของศูนย์พึ่งได้ ในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่าปี 2559 มีเด็กและสตรีถูกกระทำความรุนแรงเข้ารับบริการเฉลี่ยวันละ 55 ราย และปี 2560 เพิ่มขึ้นเป็นวันละ 58 ราย และจากรายงานของศูนย์ช่วยเหลือสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่า ปี 2560 มีผู้ถูกกระทำความรุนแรง 2,870 ราย เป็นความรุนแรงในครอบครัว 1,850 ราย หรือร้อยละ 64.46 และความรุนแรงนอกครอบครัว 1,020 ราย หรือร้อยละ 35.4 ซึ่งผู้ถูกกระทำความรุนแรงส่วนใหญ่เป็นสตรีและเด็ก (แนวหน้าออนไลน์, 2561) รายงานผลสำรวจสถิติของศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว บ้านพักเด็กและครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และศูนย์พึ่งได้ กระทรวงสาธารณสุข ในปี พ.ศ.2557 พบว่าผู้กระทำความรุนแรงต่อเด็กและสตรีส่วนใหญ่ คือแฟนและสามีมากที่สุด (สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-12 กระทรวงการ

พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2558) ในการศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นระหว่าง สามิภรรยา) เนื่องจากเป็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นโดยที่ผู้กระทำหรือเหยื่อของความรุนแรงส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้กระทำ และเป็นความสัมพันธ์ที่เป็นความผูกพันทางอารมณ์ อันเกิดจากความสนิทสนมหรือการอยู่ด้วยกันฉันท์สามีภรรยา

สาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวนั้นเกิดขึ้นจากหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านค่านิยม จาก การอยู่ในวัฒนธรรมแบบชายเป็นใหญ่ ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ความพร้อมที่จะมีครอบครัวตั้งแต่ระดับ ร่างกาย จิตใจ อายุ สุขภาพอนามัย ฐานะทางเศรษฐกิจ และพฤติกรรมของคู่สมรส ทักษะของครอบครัวในการดูแล อบรม สั่งสอน เผชิญปัญหา และจัดการกับปัญหาต่างๆ ปัจจัยด้านสภาวะทางเศรษฐกิจ คือสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่บ่อยครั้ง จน ก่อให้เกิดสภาพเศรษฐกิจตกต่ำ ส่งผลให้เกิดการเลิกจ้างงาน ขาดรายได้ ล้มละลาย ก่อให้เกิดความเครียดได้ นอกจากนี้นิสัย การใช้จ่ายส่วนตัวที่หากมีสมาชิกในครอบครัวติดนิสัยใช้จ่ายเกินตัว ก็จะก่อให้เกิดการเป็นหนี้ ต้องกู้หนี้ยืมสิน จนก่อให้เกิด ความเครียดได้เช่นเดียวกัน ปัจจัยจากสื่อที่มีการเผยแพร่ได้อย่างรวดเร็ว มีส่วนก่อให้เกิดการยั่วยั่วความรู้สึก หรือเป็นต้นแบบ ให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ปัจจัยด้านการศึกษา เนื่องจากระบบการศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับการบรรจุหลักสูตรเกี่ยวกับการเป็นพ่อแม่ที่ดี สิทธิสตรี สิทธิเด็กและสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้แล้วปัจจัยเรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือเป็นปัจจัยที่ พบมากที่สุดต่อการกระทำความรุนแรงในครอบครัว เนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะทำให้ขาดสติสัมปชัญญะ (อังคณา ช่วยคำชู, 2555) นอกจากนี้ปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลให้เกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวแล้ว ผู้หญิงเองก็เป็นสาเหตุหนึ่ง ของปัญหาดังกล่าวเช่นกัน มีงานวิจัยที่ศึกษาประวัติของผู้หญิงที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวพบว่า ภูมิหลังการเลี้ยงดู ภายในครอบครัว และพัฒนาการในวัยเด็กของผู้หญิงมีผลกับบุคลิกภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน การเติบโตมาด้วยการไม่ได้รับการ เอาใจใส่ บิดามารดาแยกทางกัน ทำให้มีบุคลิกภาพแบบขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ต้องพึ่งพาผู้อื่น คือมีลักษณะบุคลิกภาพที่ อ่อนไหว มีวุฒิภาวะไม่สมวัย ต้องการความรักและต้องการพึ่งพิงจากผู้อื่นเสมอ มีกลไกการป้องกันตัวแบบสมยอม ทำให้ กระบวนการทางความคิดของปัญหาและการแก้ไขปัญหาไม่มีประสิทธิภาพ การคิดวิเคราะห์และจัดการกับปัญหาไม่ได้จึงเอื้อ ให้จำยอมเมื่อถูกสามีทำร้าย และเมื่อสามีขอโทษก็ยอมเชื่อง่ายๆ อดทนกับปัญหาดังกล่าวเป็นระยะเวลานาน (อัญชลี ลิ้มไชยฤกษ์, 2555) บุคลิกภาพของผู้หญิง กระบวนการคิด พื้นฐานทางจิตใจ จึงมีส่วนหนึ่งของปัจจัยจากตัวของผู้หญิงเองที่เป็นสาเหตุทำ ให้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว

ผู้หญิงที่ได้รับความรุนแรงจากการกระทำความรุนแรงในครอบครัว จะได้รับผลกระทบทางร่างกาย ไม่ว่าจะเป็น อาการบาดเจ็บเล็กน้อย ได้แก่ ฟกช้ำ บวม เจ็บ บาดเจ็บมาก เช่น กระชกหัก อวัยวะภายในชำรุดหรือฉีกขาด จนกระทั่งบาดเจ็บ หนักจนต้องเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล หรืออาจบาดเจ็บสาหัสจนกระทั่งเสียชีวิต นอกจากนี้แล้วยังได้รับผลกระทบ ทางด้านจิตใจ สตรีจะรู้สึกปวดร้าว กระแทกกระเทือนใจ หวาดกลัว หวาดระแวง รู้สึกหมดหนทาง รู้สึกสูญเสียอำนาจและ สูญเสียความภาคภูมิใจในตัวเอง ผลกระทบที่ได้กล่าวมาในข้างต้นนั้นจะส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อครอบครัวเป็นลำดับต่อมา เนื่องจากครอบครัวที่มีพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวอยู่เสมอมจะทำให้สัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวถูกทำลาย จนในที่สุดจะนำไปสู่การหย่าร้าง เด็กหรือบุตรที่อยู่ในครอบครัวที่มีการใช้ความรุนแรงอยู่เป็นประจำก็อาจเกิดพฤติกรรม เลียนแบบการใช้ความรุนแรง ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาความรุนแรงในครอบครัวจะนำไปสู่ผลกระทบต่อสังคม เนื่องจาก ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาเรื้อรังที่ถ่ายทอดไปสู่คนรุ่นหลังได้ มีผลกระทบในด้านเศรษฐกิจเนื่องจากต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูงในการ แก้ไขปัญหาและสูญเสียผลิตผลต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากผู้กระทำความรุนแรงหรือผู้ถูกกระทำ เกิดปัญหาเด็กเร่ร่อนจากการที่ ครอบครัวแตกแยก ซึ่งแทนที่เด็กเหล่านี้จะได้ศึกษาเล่าเรียนและเป็นกำลังพัฒนาประเทศชาติกลับเป็นผู้สร้างปัญหาในสังคม เสียเอง (รณชัย คงสกนธ์, 2551)

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะไม่ได้เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว หากแต่จะเกิดขึ้นเป็นวัฏจักรซ้ำซาก ความรุนแรงอาจเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ หรือแม้แต่มีรูปแบบความรุนแรงที่หลากหลาย โดยที่ความรุนแรงในครอบครัวนั้นมีความแตกต่างจาก ความรุนแรงทั่วไป เนื่องจากความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้นในบริบทที่คู่รักใช้ชีวิตร่วมกัน นอกเหนือจากอารมณ์ผูกพัน เหยื่อ

และผู้กระทำ แบ่งปันทุกสิ่งร่วมกัน ตั้งแต่ที่อยู่อาศัย การเงิน ข้อผูกมัดทางกฎหมาย บุตรธิดา กลุ่มเพื่อน และญาติ เมื่อเกิดการยุติความสัมพันธ์ต่อกัน ผู้กระทำจึงอาจจะยังคงเข้าถึงเหยื่อได้ หลายๆ ครั้ง ความรุนแรงในครอบครัวเป็น เรื่อง “ภายในครอบครัว” หรือ “เรื่องภายในครอบครัวคนอื่นไม่เกี่ยว” ทำให้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวนี้ถูกมองข้ามความสำคัญไป จนบ่อยครั้งที่ผู้หญิงไม่สามารถยุติความสัมพันธ์ได้ จำต้องยอมทนในสภาพถูกกระทำด้วยอุปสรรคทางการเงิน หรือสภาพสังคมรอบข้าง เช่น ขาดที่ปรึกษา พึ่งพาตนเองไม่ได้ รวมถึงวัฒนธรรมความเชื่อที่ทำให้คิดว่าการไม่สามารถทำให้ครอบครัวเป็นปกติสุขได้นั้นคือความผิดของตน (Walker, 1999 อ้างถึงใน อูมาน พงทอง, 2551)

การศึกษาเรื่องประสบการณ์ความรุนแรงของผู้หญิงที่ต้องเผชิญกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว จะทำให้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว สาเหตุของปัญหา ลักษณะความรุนแรงที่เธอได้เผชิญมา รวมทั้งผลกระทบที่ผู้หญิงและสมาชิกในครอบครัวคนอื่นๆ ที่ได้รับ สภาพดังกล่าวจะสะท้อนให้เห็นว่า แม้ในปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์กรต่างๆ จะมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว หากแต่ปัญหาดังกล่าวก็ยังคงดำรงอยู่ในสังคม การศึกษาครั้งนี้จะนำไปสู่การเรียนรู้ประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัว จากผู้หญิงที่เป็นเจ้าของประสบการณ์

บทความชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่องประสบการณ์ของสตรีที่ผ่านพ้นปัญหาความรุนแรงในครอบครัว กรณีศึกษามูลนิธิหญิงชายก้าวไกล ที่ผู้ศึกษากำลังดำเนินการเขียนวิทยานิพนธ์อยู่ แต่ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว จึงนำเนื้อหาจากวัตถุประสงค์ข้อแรกของการศึกษามานำเสนอในผลงานชิ้นนี้ เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ของผู้หญิงที่ต้องเผชิญกับช่วงเวลาที่เป็นดังมรสุมในชีวิตของเธอ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาประสบการณ์ของสตรีที่เคยเผชิญกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว จากผู้หญิงที่เป็นผู้ใช้บริการที่มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การกระทำความรุนแรงต่อภรรยา

ความรุนแรงในครอบครัว เป็นการทำร้ายกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว ให้บาดเจ็บทางร่างกาย และข่มขืนจิตใจให้อีกฝ่ายหนึ่งกระทำในสิ่งที่เขาไม่ปรารถนา ระดับความรุนแรงนั้นแตกต่างกัน ตั้งแต่การทะเลาะโต้เถียงกัน การทำร้ายร่างกายด้วยอวัยวะหรืออาวุธ ไปจนถึงการทำลายชีวิตหรือทำลายพัฒนาการทางบุคลิกภาพของบุคคล อาทิ การกระทำหรือละเลยที่เป็นข้อบกพร่องในบทบาทหน้าที่ของสามีภรรยา (คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ, 2539 อ้างถึงใน รณชัย คงสกนธ์, 2551) ความรุนแรงในครอบครัวจึงเป็นการกระทำที่ทำร้ายร่างกายและจิตใจของผู้หญิง ที่สามเ็ดกระทำต่อภรรยา มีลักษณะการทำร้ายด้วยร่างกายหรืออาวุธ รวมถึงการทำร้ายจิตใจ

ทฤษฎีวงจรความรุนแรง

ทฤษฎีวงจรความรุนแรง (Walker, 1979 อ้างถึงใน รณชัย คงสกนธ์, 2551) เป็นการอธิบายในแง่ของจิตวิทยาสังคม กล่าวคือเป็นการเชื่อมโยงระหว่างสังคมและบุคคล โดยวางตำแหน่งที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ของผู้หญิงในฐานะสิ่งที่เรียนรู้จากสังคม ทั้งจากองค์ประกอบของโครงสร้างและวัฒนธรรม อาทิ บรรทัดฐาน ค่านิยมและความเชื่อ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลทำให้ผู้หญิงซึมซับและเรียนรู้ว่าเธอไม่สามารถที่จะช่วยเหลือตนเองได้ ความรุนแรงจึงเกิดขึ้นเป็นวัฏจักร ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ 1. การก่อให้เกิดความตึงเครียด 2. การทำร้ายกัน 3. การสำนึกผิดและความรักหลังการทำร้าย วัฏจักรเหล่านี้จะเกิดขึ้นซ้ำๆ เรื่อยไป

ทฤษฎีชายเป็นใหญ่

อำนาจชายเป็นใหญ่กับสังคมไทย (Adrienne Rich, 1976 อ้างถึงใน ปานรัตน์ นิ่มตลุง, 2549) เป็นอำนาจของผู้ชายในทางครอบครัว สังคม อุดมการณ์ ระบบการเมือง ผู้ชายใช้อำนาจ การกดขี่โดยตรง หรือพิธีกรรม ประเพณี กฎหมาย ภาษา ขนบธรรมเนียม สำนวนโวหาร การศึกษา การแบ่งงานกันทำ ได้มีส่วนบังคับกำหนดบทบาทที่ผู้หญิงควรกระทำหรือไม่ควรกระทำในลักษณะที่ผู้หญิงอยู่ภายใต้ผู้ชาย

ชายเป็นใหญ่จึงหมายถึงอำนาจของผู้ชายที่ครอบงำชีวิตของผู้หญิง ผ่านการใช้ชีวิตประจำวัน ประเพณี การเมือง การศึกษา ระบบเศรษฐกิจ จึงทำให้เกิดการแบ่งแยกระหว่างผู้หญิงและผู้ชายอย่างชัดเจน ซึ่งก่อให้เกิดการเอาเปรียบวิถีชีวิตของผู้หญิงในทุกๆ ด้าน

เครื่องมือและวิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มุ่งเน้นการศึกษาประสบการณ์ของผู้หญิงที่เคยเผชิญกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นทางร่างกาย จิตใจ และเพศ มีรูปแบบวิธีการศึกษา โดยการศึกษา ค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Survey) และการศึกษาภาคสนาม (Field Survey) โดยการเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกต (Observation) ในการศึกษาครั้งนี้มีการเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย จำนวน 5 ราย ซึ่งเป็นผู้หญิงที่เป็นผู้ใช้บริการของมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล เนื่องจากมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล ดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้หญิงที่ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะตรงกับเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ซึ่งทั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยดังนี้

1. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยต้องเป็นผู้ที่มีความสมัครใจที่จะให้ข้อมูลบอกเล่าประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัวที่ได้เผชิญมา ยินยอมที่จะให้ข้อมูลด้วยความสมัครใจ และยินดีที่จะให้ผู้วิจัยนำข้อมูลดังกล่าวไปเผยแพร่ได้
2. ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยต้องเป็นผู้หญิงที่มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ มีความสามารถในการสื่อสารได้อย่างสมบูรณ์ ไม่มีปัญหาทางสุขภาพจิต อายุ 18 ปีขึ้นไป และเป็นผู้ใช้บริการของมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล
3. เป็นผู้หญิงที่มีประสบการณ์ในการถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว โดยผู้กระทำความรุนแรงคือสามี ไม่ว่าจะเป็นการถูกทำร้ายด้านร่างกาย จิตใจ หรือเพศ รวมทั้งการกระทำหรือเจตนามุ่งร้ายต่อผู้หญิง ที่มุ่งให้เกิดการบาดเจ็บหรือได้รับความเจ็บปวดทั้งร่างกายและจิตใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1.นักวิจัยในฐานะเครื่องมือการวิจัย (Researcher as Research Instrument) เนื่องจากผู้ศึกษาได้ศึกษาในหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์คลินิก เป็นระยะเวลา 2 ปี และได้ฝึกภาคปฏิบัติเป็นระยะเวลารวมทั้งสิ้น 800 ชั่วโมง จากการฝึกภาคปฏิบัติ 1 และ 2 ที่ศูนย์พึ่งได้ โรงพยาบาลขอนแก่น โดยมีกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้ใช้บริการคือ เด็กและสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว ผู้ศึกษาจึงถือได้ว่ามีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานกับกลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย 2.แนวคำถามในการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้ศึกษาได้ทบทวนวรรณกรรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ศึกษา เมื่อผู้ศึกษากำหนดประเด็นแนวคำถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาได้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นจึงได้ดำเนินการกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่การติดต่อขออนุญาตเก็บข้อมูลที่มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล เข้าร่วมการเป็นอาสาสมัครของมูลนิธิเป็นเวลา 2 เดือน และได้ขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ที่มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล เพื่อคัดเลือกผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ตรงตามเกณฑ์ที่ผู้ศึกษาได้กำหนดไว้ หลังจากนั้นได้ติดต่อผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเพื่อดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้สมุดบันทึกและอุปกรณ์อัดเสียง เมื่อได้ข้อมูลจนถึงจุดอิ่มตัวของข้อมูลแล้วจึงยุติการสัมภาษณ์

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาดำเนินการถอดเทปเพื่อถอดความจากการบันทึกเสียงในขณะการสัมภาษณ์ และกลับไปทบทวนเนื้อหาของแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องอีกครั้ง หลังจากนั้นจึงดำเนินการถอดความข้อมูลใส่รหัส และจำแนกหมวดหมู่ข้อมูล แล้วจึงวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแปลความหมายว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีการรับรู้และให้ความหมายต่อประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัวที่ตนเองเคยเผชิญมาอย่างไร จากนั้นผู้ศึกษาจึงนำเสนอข้อมูลด้วยรูปแบบการพรรณนา ในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) โดยใช้การเปรียบเทียบจากการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายๆ วิธี โดยใช้การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร การศึกษาภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมถึงการสังเกต เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สำคัญและเพียงพอในการนำไปวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษา (กิตติพัฒน์ นนทปัทมเดช, 2550)

ผลการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาในขอบเขตพื้นที่มูลนิธิหญิงก้าวไกล ซึ่งผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีจำนวน 5 ราย ผู้ศึกษาใช้นามสมมุติในการกล่าวถึงผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย โดยใช้ชื่อ คุณบัว, คุณวัลย์, คุณซ้อง, คุณเข็ม และคุณจันทร์ ข้อมูลทั่วไปของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย มีอายุระหว่าง 32-48 ปี ประกอบอาชีพ ลูกจ้าง/รับจ้าง/พนักงาน 4 คน และประกอบธุรกิจส่วนตัว 1 คน การศึกษาพบว่าอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 คน และในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 คน โดยที่มีรายได้แบบไม่แน่นอนจนถึง 30,000 บาท/เดือน ในส่วนของข้อมูลทั่วไปของสามีพบว่า สามีผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีอายุระหว่าง 34-61 ปี ประกอบอาชีพ ลูกจ้างหรือพนักงาน 3 คน ประกอบธุรกิจส่วนตัว 2 คน การศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 คน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ 2 คน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง 1 คน และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 คน มีรายได้อยู่ระหว่าง 7,300 จนถึงมากกว่า 100,000 บาท มีสามีของผู้หญิง 2 คน ที่มีอาการทางจิตเนื่องจากดื่มสุราและใช้ยาเสพติดเป็นประจำ จนทำให้มีอาการประสาทหลอน และอีกคนมีอาการทางจิตเหมือนมารดาของเขา โดยมีลักษณะอารมณ์รุนแรง และมีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์อย่างรวดเร็ว ดังตาราง 1 และ 2

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

	อายุ	อาชีพ	การศึกษา	รายได้/เดือน	ภาวะสุขภาพ
คุณบัว	35	ลูกจ้าง	มัธยมศึกษา 3	8,200	-
คุณวัลย์	48	พนักงาน	มัธยมศึกษา 6	20,000	-
คุณซ้อง	45	รับจ้างทั่วไป	มัธยมศึกษา 6	รายได้ ไม่แน่นอน	-
คุณเข็ม	32	พนักงาน	มัธยมศึกษา 3	12,000	-
คุณจันทร์	44	ธุรกิจส่วนตัว	มัธยมศึกษา 3	30,000	-

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของสามีของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย

	อายุ	อาชีพ	การศึกษา	รายได้/เดือน	ภาวะสุขภาพ
สามีคุณบัว	38	ลูกจ้าง	มัธยมศึกษา 3	7,300	มีอาการประสาท หลอน
สามีคุณวัลย์	53	พนักงาน	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	45,000	-
สามีคุณซ้อง	61	ธุรกิจส่วนตัว	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	มากกว่า 100,000	มีอาการทางจิต
สามีคุณเข็ม	34	รับจ้าง	มัธยมศึกษา 6	14,000	-
สามีคุณจันทร์	55	ธุรกิจส่วนตัว	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	50,000	-

ภูมิหลังของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย สภาพครอบครัวและสภาพการเลี้ยงดูของผู้มีส่วนส่วนร่วมในการวิจัย มีลักษณะดังนี้

1) พ่อแม่แยกทางกัน จากการศึกษาประวัติของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยพบว่า มีกรณีที่พ่อแม่แยกทางกันตั้งแต่เธอยังเล็ก ผู้หญิงจึงเติบโตมาจากการที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยงดูเธอมาฝ่ายเดียวตั้งแต่ยังเด็ก

2) แม่เสียชีวิตตั้งแต่ยังเด็ก ในขณะที่เธอเริ่มจำความได้เธอก็ได้สูญเสียคุณแม่ของเธอไป นับตั้งแต่นั้นเธอก็เติบโตมากับการที่พ่อออกไปทำงานเพื่อหาเงินมาเลี้ยงดู และอยู่ในความดูแลของย่าตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

3) ครอบครัวมีปัญหาด้านเศรษฐกิจ ผู้หญิงเติบโตมากับการเลี้ยงดูของพ่อแม่ หากแต่สภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวเกิดปัญหาไม่สามารถส่งเสียให้เธอเรียนต่อไปได้ ผู้หญิงจึงตัดสินใจยุติการศึกษาต่อและออกไปหางานทำ ซึ่งหลังจากการเริ่มทำงานทำนั้นเป็นจุดเริ่มต้นให้เธอได้สร้างครอบครัวและเริ่มต้นการใช้ชีวิตคู่ของเธอเอง

ความเป็นมาในการทำมาหากันของทั้งคู่ เกิดจาก 2 ลักษณะ คือ 1) คบกันเพราะมีพ่อสื่อ/แม่สื่อ การคบหากันในลักษณะนี้เกิดจากการที่มีคนกลางเป็นพ่อสื่อ/แม่สื่อ ได้แนะนำให้คนทั้งคู่ได้รู้จักกัน 2) คบกันเพราะลักษณะการทำงานทำให้ได้สานสัมพันธ์กัน มีลักษณะที่ทั้งคู่ทำงานในหน่วยงานเดียวกัน หรือการทำงานของฝ่ายหนึ่งเอื้อให้ได้พบเจอกับอีกฝ่ายอยู่เป็นประจำ ทั้งคู่จึงได้ทำความรู้จักและได้สานสัมพันธ์กันเรื่อยมา ทั้งนี้มีระยะเวลาในการศึกษาดูใจก่อนที่จะตัดสินใจอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว มีตั้งแต่ 2-6 เดือน และคนที่ใช้เวลาคบหาดูใจกันนานที่สุด ใช้เวลา 5 ปี

จุดเริ่มต้นของความรุนแรง เกิดจาก

1) การนอกใจ ผู้หญิงที่ประสบกับสภาพดังกล่าวคือคุณวัลย์ คุณซ้อง และคุณเข็ม พวกเขาพบว่าสามี มีผู้หญิงคนอื่นทั้งที่เขาและเธอ ยังเป็น สามี-ภรรยา กัน สร้างความเจ็บช้ำน้ำใจให้พวกเขาเป็นอย่างมาก คุณเข็มได้เล่าถึงเหตุการณ์ดังกล่าวดังนี้

“เมื่อก่อนปี 2554 ตอนจะเลิกกันนะ ที่ว่าเขาก็ไปมีผู้หญิงอย่างเงี้ยแหละ มีผู้หญิงแล้วก็มาขอมีอีก มีเมียอีกคนหนึ่งอะไรอย่างเงี้ย เราทำงานไหม้ยั๊ กะกลางวันก็จะไปอยู่กับอีกคนหนึ่ง กะกลางคืนก็จะมาอยู่กับเรา แบบว่าไม่มีใครรู้ ทำตัวเป็นปกติ ใครก็รับไม่ได้ไหม้ยั๊” (คุณเข็ม, สัมภาษณ์)

2) ความหึงหวง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความไม่ไว้วางใจ หวาดระแวง รวมทั้งสงสัยในความสัมพันธ์ฉันท์ สามี-ภรรยา ทั้งนี้พบว่า ลักษณะของความหึงหวงที่เกิดขึ้น มีทั้งสามีเป็นฝ่ายหึงหวงภรรยา และภรรยาเป็นฝ่ายหึงหวงสามี คุณบัวได้เล่าถึงสภาพดังกล่าวดังนี้

“โทรศัพท์ไม่ได้วางเลย โทรตลอดเวลา มีอยู่กับใคร มีทำอะไรอยู่ มีโกหกกูรีเปล่า พูดประมาณนี้เลยนะ คือเราต้องเปิดเสียงตลอด... ที่นี้คนเรารู้จักกันก็คุยเล่นกันปกติ เราก็ไม่ซีเรียสนะนั่น แต่ไม่ได้เลยอันนั้น หว่าเราไปมีชู้ หว่าเรานัดชู้ หว่าเรานัดตำรวจ ประมาณนี้เลย” (คุณบัว, สัมภาษณ์)

3) การดื่มสุรา – ใช้สารเสพติด สามียของผู้หญิง 2 คน คือคุณบัวและคุณวัลย์ มีการดื่มสุราเป็นประจำ ทั้งนี้สามียของคุณบัวได้ใช้สารเสพติดประเภทอื่นๆ ร่วมด้วย เขาจึงมีอาการประสาทหลอน เธอได้เล่าว่า

“เนี่ย มีเอาพี่มีมาเนี่ย มาลีที่บ้านกู ที่ห้องน้ำกู มีเอากลองมาติดโซมัย อะไรประมาณเนี่ยะ เขา(สามี) บอกว่าเรานะ เอากลองตัวเล็กไปใส่ไว้ในหูเขา ไปติดไว้ที่มุมห้อง พวกคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์ที่มีไฟแดงๆ นั้นนะ ทำไม่ได้เลยนะคะ เปิดไม่ได้เลย ถ้าเปิดปุ๊บ กล้อง” (คุณบัว, สัมภาษณ์)

4) หลายปัญหาทับถมซ้ำเติม การอยู่ร่วมกันในครอบครัวนั้น ไม่ได้มีการเผชิญกับปัญหาใดปัญหาหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว ด้วยบริบทที่ซับซ้อนไปมา ทั้งเรื่องลักษณะนิสัยส่วนตัว การใช้ชีวิต การประกอบอาชีพ ฯลฯ ล้วนส่งผลให้เกิดปัญหาอื่นๆ ทับซ้อนกันไปมาได้ คุณช้องและคุณบัวได้เล่าถึงปัญหาดังกล่าวดังนี้

“สิบปีหลังเขาเริ่มเป็นหนักขึ้น อาจจะเป็นด้วยอาการประสาทด้วยรีเปล่าไม่แน่ใจ อาการจิตนิดๆ เริ่มบังคับไม่ให้ทำนั่นไม่ให้กินนี่ เริ่มกังวล เริ่มระแวง เริ่มอะไรทุกอย่างหมด แม้แต่การกิน การอยู่ ทุกสิ่งอย่าง จนลูกเริ่มแบบ เพี้ยนนะ เราก็เพี้ยนด้วย” (คุณช้อง, สัมภาษณ์)

“เรื่องเกี่ยวกับธุรกิจ เรื่องเงิน เรื่องอะไร เพราะพี่ไม่ได้ทำบัญชี กำไรก็ให้เขารู้หมด พี่ก็ทำธุรกิจบ้านเช่า มีบ้านให้เช่า ก็คงสถานภาพทางการเงินด้วย เขาคงแบบ คนเรานะตาโต... ลูกสะไภ้อะ เข้ามาอยู่ในบ้าน ตอนนี้นะมันเยอะก็กลายเป็นแบบ ไฟฟ้ากัน ในบ้านมันไม่สามัคคี” (คุณจันทร์, สัมภาษณ์)

ลักษณะความรุนแรงที่ผู้หญิงได้รับ

1) การทำร้ายร่างกาย ลักษณะความรุนแรงที่สามียกระทำความรุนแรงกับภรรยา นั้น พบว่าผู้ที่เป็นสามียใช้อวัยวะของตนเอง และเครื่องมืออื่น ๆ ในการสร้างบาดแผลต่อร่างกายของผู้หญิงที่เป็นภรรยาของเขา ไม่ว่าจะเป็น ใช้อมือ-เท้า ไม้ ไม้แขวนเสื้อ เหล็ก มีด และบุหรี่ยี่ตามตัว ทั้งนี้ไม่เพียงแต่พวกเขาจะถูกสามียสร้างความเจ็บปวดให้กับร่างกาย ผู้ศึกษาพบว่ามิติความซับซ้อนของการทำร้ายมีมากกว่าการกระทำการทำร้ายโดยตรง ทั้งนี้พบว่าผู้หญิงถูกกักขัง และโดนบังคับให้ทำร้ายตัวเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การมุ่งทำร้ายร่างกายโดยตรง ประสบการณ์ที่ถูกสามียทำร้ายโดยตรงเป็นประสบการณ์ที่ผู้หญิงทั้ง 5 คนเคยเผชิญมา ก่อให้เกิดอาการบาดเจ็บตามเนื้อตัวร่างกาย และมีการใช้คำพูดในการด่า แชวะ และข่มขู่ร่วมกับการทำร้ายร่างกายด้วย ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทั้ง 5 คน ได้มีประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าว พวกเขาได้เล่าถึงประสบการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเธอ ดังนี้

“ลงไม้ลงมือ ทั้งเหล็ก ทั้งไม้ ทั้งบุหรี่ยี่แขน หน้าแตกก็เพราะเหล็กนี้แหละ... แพนหักโทรศัพท์เราทิ้ง ติดต่อใครไม่ได้ หักเสร็จหยิบมีดมาเลยคะ มีดประมาณ 2-3 นิ้ว ที่หั่นหมูได้ ปอกผลไม้ไม่ได้... แทะ แทะ เราป้องกันตัวเอง มีดไม่คม เข้าเอาด้วยนะ แต่เราไม่รู้ เขาไปหยิบมีดมา ฟันหัวก็เลยเอามือรับ เอ็นขาด ที่นี้เขาจับผมเรา ผ่าเข้ากะโหลกไปเลย หัวสองข้างโดนหมดนะ” (คุณบัว, สัมภาษณ์)

“บางทีมันจับที่ถอดเสื้อนะ บังคับให้ที่ถอดเสื้อแล้วตี ตีตามข้างในเนี่ย(บริเวณใต้ร่มผ้า)... บางทีก็ตรงเนี่ยะ มันกัดนะเออ มันกัดแขน... มันดึงสายเข็มขัดมันเลย ถอดสายเข็มขัดปั๊บครั้งแรกก็ฟาดที่เลยอะ... มันจิกผมดึงหัวเนี่ยแล้วก็ลากมาถนบนพอฟที่ถอดต้นไม้วัดมันลากไปเข้าบ้านไม่ได้โซมัย มันก็ปล่อย ที่นี้มันกระที่บเลย” (คุณวัลย์, สัมภาษณ์)

“มีการตบตี แล้วก็มีการใช้ปืนมายิงขึ้นกำแพงมาขู่เรา จะยิงเราบ้าง ยิ่งลูกบ้างอะไรอย่างเนี่ยะ ก็จะเป็นอย่างนี้” (คุณช้อง, สัมภาษณ์)

“ตอนอยู่บ้านมีทั้งทะเลาะ ต่ำ เตะ ต่อย เขาใช้มือไม้กับเรา บางทีเคยเอาหมอนกดใส่เรา แล้วก็มิด เอามิดชู” (คุณ เข็ม, สัมภาษณ์)

“เขาเข้ามาหาเราก่อน มาตบหน้าเรา เราก็ต้องป้องกัน เหมือนยื้อกันไปยื้อกันมา จะมีเรื่อยๆ มาตลอด ก็จะทำ จะ แหวะ แหวะ มาตลอด... ถึงขั้นล่ามโซ่ ล็อกกุญแจ ตี อะไรอย่างนี้” (คุณจันทร์, สัมภาษณ์)

1.2 การถูกกักขัง/ห้ามเข้าบ้าน มีความเป็นไปได้ในลักษณะที่สามีกักขังเธอไว้ ณ ที่ใดที่หนึ่ง และเธอไม่สามารถออกมา จากจุดนั้นได้ ดังการบอกเล่าถึงเหตุการณ์โดยมีรายละเอียดดังนี้

“มันจับพี่ ลากพี่เข้าไปในห้องแล้วเอาโซ่หามา โซ่ที่เคยล่ามหมา ล็อก ล่ามคอพี่ แล้วก็เอาโซ่ไปล็อกกับเหล็กดัดในห้อง แล้วก็ล็อกกุญแจ แล้วกุญแจนั้นมันไม่มีลูก หรือมีแต่อยู่ไหนก็ไม่รู้ ต้องตัดนะ แล้วก็เอาสายไฟอะมัดมือ พี่ก็ล็อกอยู่กับหน้าต่าง นั้นแหละ” (คุณวัลย์, สัมภาษณ์)

“เขาก็เอาโซ่เตรียมไว้แล้วก็ล่ามพี่ติดกับเสาอะ ล่าม ล่ามแล้วไม่ให้เจอใคร... เขาล็อกบ้านพี่เลยนะ ไม่ให้พี่เข้า ปิด หมดเลย เลื่อนพง เลื่อนผ้า ชุตนง ชุตนอน พี่ต้องไปนอนห้องข้างบ้านโล่ ทั้งๆ ที่เป็นบ้านที่บ้านเรา ผู้ขายนะ ล็อกหมดเลย” (คุณ จันทร์, สัมภาษณ์)

1.3 การบังคับให้ทำร้ายร่างกายตัวเอง ลักษณะความรุนแรงในครอบครัวในรูปแบบนี้ สามิไม่ได้เป็นผู้สร้างความ รุนแรงกับภรรยาที่ร่างกายของเธอโดยตรง หากแต่เธอใช้วิธีขู่ บังคับ เพื่อให้ภรรยาทำร้ายตัวเองโดยที่เธอไม่ต้องลงมือกระทำ การดังกล่าว ความรุนแรงในลักษณะนี้ได้สะท้อนถึงการจำนนต่ออำนาจของผู้เป็นสามี ที่เมื่อเขาสั่งให้ทำอะไร เธอก็ต้องทำตาม โดยไม่สามารถบิดพลิ้วได้ แม้ว่าการกระทำเหล่านั้นจะหมายถึงการทำร้ายตัวเองเพื่อให้บรรลุความต้องการของสามี จาก ประสพการณ์ของคุณวัลย์ได้เล่าว่า

“บางทีก็บังคับให้เราเอาหัวโขกเสา เขาไม่ทำเองนะ เขาจะพูดว่าถ้ามันแน่จริงนะ ถ้ามันไม่ได้ทำผิวจริง มันก็ต้องทำสิ ใจความที่ว่าเรายังไงละ ช่วงนั้นจะเรียกว่าโง่โง่ละ ก็ทำตามเขา เขาตี บางทีเขาเอาไม้ตี ก็ยืนให้เขาตีเฉยๆ อย่างนั้น” (คุณ วัลย์, สัมภาษณ์)

2) การทำร้ายจิตใจ ลักษณะของการถูกทำร้ายจิตใจที่ผู้ศึกษาพบนั้น ผู้หญิงจะรู้สึกเศร้า เสียใจ จากการถูกทำร้าย ร่างกาย และนอกจากนี้แล้วเรื่องที่ทำให้เธอรู้สึกท้อใจถูกทำร้ายอย่างสาหัสและเห็นได้ชัดก็คือ การที่ทราบว่าสามีของเธอ นอกใจไปมีผู้หญิงคนอื่น สภาพจิตใจของพวกเธอจึงมีความเปราะบาง และรู้สึกเจ็บช้ำ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้กล่าวถึงเรื่อง เล่าที่สะท้อนความเศร้าในหัวใจของเธอ

“ทางบ้านเขา ทางย่านนะ เขายังเคยพูดเลยบอกว่าทำไมไม่ไปดักคู่มึง เขาบอกว่าเดี่ยวแม่ดูลูกให้ก็ได้... ที่นี้หลายๆ ครั้งเข้า พี่ก็เลยบอก พูดกับแม่เขาเลย แม่.. หนูแค้นหนูก็เจ็บแล้วเนอะ แล้วถ้าหนูไปเห็นแล้วแม่จะให้หนูทำยังไง เลิกก็เลิก ไม่ได้... คุยกับผู้หญิงมึงให้เราได้อิน แล้วก็มันไม่ใช่คนเดียว ก็คือคุยกับคนโน้น คุยกับคนนี้ เริ่มแบบเยาะขึ้น” (คุณวัลย์, สัมภาษณ์)

“เขาก็เจ้าชู้กับคนอื่น ไปเจ้าชู้กับคนโน้นคนนี้ ก็จะเป็นลักษณะนี้ พอที่นี้เราเริ่มรู้ เราก็เสียใจ เพราะว่าธรรมดาเนอะ คือมันใจว่าเราไม่มีอะไรอย่างเนี่ยะ” (คุณซ้อง, สัมภาษณ์)

“เขามาขอมึงผู้หญิงอีกคนนึ่งยังเงี้ยะ เขามีเราอยู่แล้วใช้ป่าว เราก็เลยรับไม่ได้” (คุณเข็ม, สัมภาษณ์)

ระดับความรุนแรงที่ผู้หญิงได้รับ ประสพการณ์และลักษณะความรุนแรงในครอบครัวที่ผู้หญิงแต่ละคนเคยเผชิญมามี ลักษณะหรือแม้แต่วิธีแบบที่แตกต่างกัน แน่นอนว่าระดับความรุนแรงที่พวกเธอเจอก็เช่นเดียวกัน ผู้หญิงแต่ละคนเคยเผชิญกับ ระดับความรุนแรงแตกต่างกันไป บางคนก็บาดเจ็บเพียงเล็กน้อย บางคนก็บาดเจ็บสาหัส

1) ความรุนแรงในระดับฟกช้ำ-ความรุนแรงในระดับนี้เป็นความรุนแรงที่ผู้หญิงบาดเจ็บที่ร่างกายเล็กน้อย มีการตบตี ทำร้ายร่างกายกัน แต่เมื่อผู้หญิงพยายามเพื่อรักษาสุขภาพเสียช้ำ หรือปล่อยให้ร่างกายสมานแผล ใช้เวลาไม่นานบาดแผลต่างๆ ก็ หายเป็นปกติ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้เล่าถึงประสพการณ์ความรุนแรงในระดับนี้ว่า

“การทำร้ายเขาไม่ได้หนักหนาขนาดชาวอินทรีหน้าเขียว หน้าปูด ไม่ขนาดนั้น แต่ก็ถือมีการตบตี” (คุณซ้อง, สัมภาษณ์)

“จะมีหนักๆ ก็คือตอนโดนรัดโซ่ แล้วก็ล้ามนั่นแหละ แล้วตรงคอตามตัวนั้นก็เขียว โดนตีใจ โดนไม้ควง โดนอะไรดี แต่เรากินยา ทายารักษา แปปเดียวก็หาย” (คุณจันทร์, สัมภาษณ์)

“ต่อตาเขียว ตาปูด ตามเนื้อเขียว ตัวก็เขียว” (คุณเข้ม, สัมภาษณ์)

2) ความรุนแรงในระดับบาดเจ็บ – ความรุนแรงในระดับนี้เป็นความรุนแรงในระดับที่เนื้อตัวร่างกายของผู้หญิงเกิดอาการบาดเจ็บจนต้องเข้ารับการรักษายาบาล หรือแม้แต่สร้างบาดแผลให้กับเนื้อตัวร่างกายของเธอในระดับที่ต้องใช้เวลาสักพักหนึ่งในการเยียวยารักษา บาดแผลไม่ได้หายหรือสมานภายในช่วงเวลาไม่กี่วัน ผู้หญิงได้เล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นดังนี้

“ตอนนั้นก็แขนหักเลยเข้าเฟือก” (คุณเข้ม, สัมภาษณ์)

คุณเข้มเล่าถึงการทะเลาะกับสามีและโดนเขาทำร้ายจนแขนหัก จึงต้องเข้ารับการรักษายาบาล แขนที่หักต้องเข้าเฟือก ซึ่งก็เป็นความรุนแรงในระดับที่ต้องใช้เวลาในการรักษาเนื้อตัวร่างกายให้กลับสู่สภาพปกติ

นอกจากเรื่องราวของคุณเข้มแล้ว คุณวัลย์ก็ได้รับความรุนแรงในระดับบาดเจ็บเช่นกัน เธอได้เล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเธอดังนี้

“ทีนี้มีนกระที่บเลย นอนแบบ อ้อ เห็นควมมันเป็นอย่างนี้เอง ท้องฟ้าแดดแจ่มๆ นะ มองไม่เห็นแดดนะ ก็เลยมีความรู้สึกว่าจะถึงเวลาตายก็ตายวะ นึกในใจแบบนี้เลยนะ” (คุณวัลย์, สัมภาษณ์)

ความรุนแรงที่คุณวัลย์ได้รับนั้น เป็นความรุนแรงในขั้นที่เธอได้รับบาดเจ็บหนักกว่าความรุนแรงในระดับฟกช้ำตามปกติ เนื่องจากเป็นเหตุการณ์ที่เธอโดนสามีกระที่บจนเกิดความรู้สึกว่า ณ ขณะที่เขากำลังทำร้ายเธออยู่นั้น ความรุนแรงที่เกิดขึ้นสามารถทำให้เธอเสียชีวิตได้

3) ความรุนแรงในระดับบาดเจ็บสาหัส-จากประสบการณ์ของผู้หญิงที่เคยเผชิญกับความรุนแรงในครอบครัว การที่โดนสามีทำร้ายอย่างรุนแรงก็ก่อให้เกิดอาการสาหัสจนต้องใช้เวลาในการรักษา หรือแม้แต่บาดเจ็บจนทำให้อวัยวะใช้การไม่ได้ดังเดิม ความรุนแรงในระดับนี้สร้างความเสียหายให้กับร่างกายและจิตใจของผู้หญิง เพราะนอกจากสภาพร่างกายของเธอต้องใช้ระยะเวลายาวนานในการรักษาแล้ว เมื่อรักษาแล้วเสร็จร่างกายอาจไม่กลับคืนสู่สภาพปกติได้ จิตใจของผู้หญิงที่ต้องผ่านเหตุการณ์ที่เลวร้ายรุนแรงย่อมสร้างความหวาดกลัวให้กับเธอ เพราะนั่นเปรียบดังฝันร้ายในชีวิต คุณบัวเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่มีประสบการณ์ได้รับความรุนแรงในระดับบาดเจ็บสาหัส เธอได้เล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่า

“ถึงกับเข้าไอซียูค่ะ 20 วัน ท้องด้วย แล้วก็พลิกตัวไปไหนไม่ได้เลย เนื้อตัวนี้บวมหมดเลย น้ำเกลือนี้ให้ที่คอ ขยับคอไม่ได้เดี๋ยวน้ำเกลือไม่ไหล ขยับตัวก็ไม่ได้นะค่ะ ใหญ่ กระดูกเคลื่อน ขาหนีบหมดเลย ไม่ถึงกับหักแค่เคลื่อน บวมหมดทุกสัดส่วน เพื่อนที่ทำงานคิดว่าตายเหมือนกันเพราะรู้สึกอาการแบบแย่มากแล้วอะ” (คุณบัว, สัมภาษณ์)

ประสบการณ์ของคุณบัวที่โดนสามีทำร้ายอย่างรุนแรงในครั้งแรก เธอบาดเจ็บสาหัสจนต้องเข้ารับการรักษาคือที่ห้องไอซียูนานถึง 20 วัน และไม่นานหลังจากนั้น เธอก็ต้องเผชิญกับความรุนแรงในครั้งที่ 2

“ถามว่านอนโรงพยาบาลนานมั๊ย ก็ไม่นาน แต่เอ็นขาดนะ หนักมั๊ยอะ เอ็นนี้วี่ข้างซ้ายขาดค่ะ แล้วก็กระโหลกบินไปหน่อยนึง พอไปโรงพยาบาลหมอบอกเอ็นขาดต้องผ่าตัด ก็ต้องรักษาตัวอยู่พักนึง” (คุณบัว, สัมภาษณ์)

ผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวนอกจากจะเป็นปัญหาที่ทำให้ผู้หญิงต้องเผชิญกับเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวแล้ว สมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวต้องเผชิญกับปัญหาเหล่านั้นด้วยเช่นกัน ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัวจึงไม่ได้มีเพียงแค่ตัวของผู้หญิงเพียงคนเดียว ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าผลกระทบที่เกิดจากปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เกิดขึ้นกับตัวของผู้หญิงและสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว ซึ่งคือลูกๆ ของเธอ

1) ผลกระทบทางตรง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงโดยตรงเมื่อเผชิญปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เธอได้รับผลกระทบทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ในด้านร่างกายพบว่ามีการที่ผู้หญิงไม่สามารถใช้มือของเธอได้ตามปกติ ทำให้

เธอเคลื่อนไหวมือได้ช้า เป็นอุปสรรคต่อการรับจ้างทำงาน นอกจากนี้ยังมีผู้หญิงที่ประสบกับภาวะเครียดลงกระเพาะ และเครียดจนไม่สามารถนอนหลับได้ตามปกติ เธอจึงต้องพึ่งยานอนหลับ ผลกระทบที่ได้รับทางด้านจิตใจ ผู้หญิงเกิดความหวาดกลัว วิดกกังวล หวาดระแวง และมีกรณีที่คิดสั้นจนถึงขั้นฆ่าตัวตาย ผลกระทบด้านสังคม ผู้หญิงต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของเธอ จากเดิมที่เธอเคยเป็นแม่บ้าน เธอต้องออกไปหางานทำ และมีผู้หญิงที่ต้องเปลี่ยนที่ทำงาน เนื่องจากโดนสามีตามไป ครอบครองจนทำให้เธอถูกไล่ออกจากที่ทำงานเดิม คุณวัลย์ได้เล่าถึงประสบการณ์ในช่วงนั้นว่า

“เคยคิดกินยาด้วยนะ หยิบยา ตอนนั้นยาเบื่อหนูเยอะ จะเอาไว้มั่งอะไรมั่ง หยิบยาแล้วมวาวไว้ว เขียนจดหมายลาตายแล้วด้วย ที่นี้นั่งมอง อยู่ๆ เสียงแม่แว่วเข้ามาเรียกชื่อเรา ก็ลืมหืมหนึ่ง คือตอนนั้นใจเราคิดไปแล้ว ไม่อยู่ล่ะ อยู่ไปก็ไม่มีประโยชน์ คือคุยกันไม่รู้เรื่องแล้วอะไรอย่างงี้” (คุณวัลย์, สัมภาษณ์)

2) ผลกระทบทางอ้อม สมาชิกในครอบครัวได้รับผลกระทบจากความรุนแรงที่เกิดขึ้น ในการศึกษาค้นคว้าของผู้หญิงต่างก็ได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ในด้านร่างกายพบว่าลูกของเธอมีอาการเครียดจากการที่ต้องเจอกับสภาพพ่อแม่ทะเลาะและทำร้ายกัน จนทำให้ต้องเข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาล ด้านจิตใจพบว่า มีกรณีที่ถูกของเธอลูกได้รับบาดเจ็บในจิตใจจนทำให้เป็นโรคซึมเศร้า นอกจากนี้พบว่ากรณีของเด็กมีอาการหวาดกลัว เก็บกด หวาดระแวง เนื่องจากโดนพ่อของเขาร้าย และในด้านสังคมพบว่า เมื่อเด็กคอยระแวงกลัวว่าแม่จะโดนทำร้าย จึงคอยเฝ้าระวังในยามค่ำคืนเพื่อที่จะได้สอดส่องดูความเป็นไปของพ่อแม่ ส่งผลให้เด็กไปหลับในเวลาเรียน มีกรณีที่เด็กผลการเรียนตกต่ำลงจากเดิม เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าว อารมณ์รุนแรง รวมทั้งพูดจาไม่เพราะ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยได้เล่าถึงประสบการณ์ที่ลูกของเธอได้รับผลกระทบทางอ้อมไว้ว่า

“ล่าสุดปีนี้ลูกสาวเป็นโรคซึมเศร้า หนึ่งเขาเรียนหนัก เขาเป็นเด็กเรียนดีนะ ได้เกียรติบัตรด้วย เขาเรียนดีแต่ด้วยปัญหาครอบครัวที่เป็นอย่างนี้... ลูกสาวเขาโทรมาบอกว่า แม่.. หนูเป็นอะไรไม่รู้ หนูไม่ได้ทุกข์นะ วันนี้หนูไม่ทุกข์เลย อาทิตย์นี้หนูไม่เป็นไรเลย แต่หนูเบื่อ หนูไม่หิวข้าว จู้ๆ น้ำตาหนูก็ไหล คิดแล้วหนูอยากกระโดดตึก แต่หนูกลัวกระโดดไปไม่ตาย เราก็เอาแล้ว แล้วตอนนั้นก็เพื่อน เราก็เลยบอกเพื่อนพาไปหาหมอ เขา(ลูก)พูดเลยนะ เขาอยากหาหมอ หนูอยากรักษา เขากลัวจะเป็นโรมากกว่านี้” (คุณซ้อง, สัมภาษณ์)

“บางทีลูกเราก็ร้องไห้เพราะเห็นว่าพ่อแม่ บางทีมันก็ร้อง เด็กเหมือนตกใจ อย่าทำแม่ อย่าทำแม่ อะไรอย่างนี้ ไ้คนตัวเล็กก็สามขวบ คนโตอีก มันก็ไม่ได้อะ เราทำต่อหน้าเด็กไข่ม้อย” (คุณเข้ม, สัมภาษณ์)

วงจรความรุนแรงในครอบครัว การใช้ความรุนแรงในครอบครัวได้เกิดขึ้นเรื่อยมา ตลอดระยะเวลาที่ทั้งคู่อยู่เป็นครอบครัวร่วมกัน ทั้งนี้หลังจากที่การทำร้ายได้หยุดลง สิ่งที่เกิดขึ้นกับคนทั้งคู่หลังจากนั้นมีลักษณะดังนี้

1) ขอโทษและให้อภัย จากการศึกษาเรื่องราวของผู้หญิง 5 คน พบว่าพฤติกรรมของสามีที่เข้ามาขอโทษหลังเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวมีมากที่สุด จากในเรื่องราวของผู้หญิง 3 คน ได้พูดเหมือนกันว่า หลังเกิดความรุนแรงขึ้นนั้นสามีได้เข้ามาขอโทษ และเธอได้ให้อภัยเขา

“เวลาเขาทำเสร็จก็มาขอโทษก็มาอะไร เราก็ให้อภัยทุกครั้งก็เพื่อลูกอย่างนี้แหละ ก็ตัวลูกตัวเดียวนี้แหละ เราไม่อยากจะให้ลูกมีปมด้อย” (คุณเข้ม, สัมภาษณ์)

“ด้วยความที่ยังรักเขา เวลาเขาขอโทษเราอภัย ก็จะเป็นอย่างนั้น แล้วพอครั้งที่ 2 มีอีก เราอภัยก็เพราะยังรัก แต่พอ 5 6 7 เนี่ย บางทีมันไม่ใช่รักละ มันเริ่มโมโหแล้ว” (คุณซ้อง, สัมภาษณ์)

2) ขอความช่วยเหลือจากบุคคลที่ 3 ช่วยไกล่เกลี่ยปัญหา เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายในบ้าน หากไม่ได้อาศัยอยู่ด้วยกันเพียง 2 คน ก็มีความเป็นไปได้ที่สมาชิกคนอื่นๆ จะทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ในการศึกษาค้นคว้าพบว่าเมื่อปัญหาเกิดขึ้น ได้มีการปรึกษาสมาชิกที่อาศัยอยู่ในบ้าน เพื่อให้ช่วยไกล่เกลี่ยปัญหา และมุ่งหวังว่าความรุนแรงจะหมดไป

“เมื่อก่อนตอนมีโอกาสนี้คือคุยกับย่า ตอนยายยังไม่เสีย คุยกับย่าเขาก็เราไม่รู้จะทำยังไง ได้แต่ระบายอะ แม่เขาก็นั่งร้องให้กับเรานะ เขาก็บอกว่าแม่ไม่รู้ว่าจะช่วยแกยังไงวะ เพราะว่าเวลาพูดต่อหน้ามัน(สามี)ก็รับปาก แต่พอเวลาลับหลังเวลาโดน เราก็คงโดนดิกๆ อะไรอย่างเนี่ยะ” (คุณวัลย์, สัมภาษณ์)

3) วางตัวเฉย หลังจากที่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงแล้ว สามีได้วางตัวเฉย ไม่มีการจัดการปัญหาหรือไม่ได้มีการพูดคุยเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาใดๆ หลังจากเกิดความรุนแรงสักพักก็วางตัวปกติ ทำตัวเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น

“ทำเฉยๆ ทำเป็นแบบเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น” (คุณวัลย์, สัมภาษณ์)

“ถ้าต่างๆ บ่นๆ อะไรอย่างนี้พี่ก็จะไม่สนใจ พี่ก็จะเดินอยู่ในบ้านนั่นแหละ พี่ก็จะนอนดูหนังไม่ค่อยสนใจ แล้วพอลักพักเขาก็จะมาคุยตัวเอง เขาจะมาคุยปกติ เออ ทำไร แค่นั้นน่ะ” (คุณจันทร์, สัมภาษณ์)

4) หาข้อตกลงร่วมกัน หลังจากทะเลาะหรือเหตุการณ์ความรุนแรงได้ผ่านพ้นไปแล้ว สามีภรรยามีการพูดคุยกันเพื่อหาข้อสรุป และวิธีการในการปรับตัว หากแต่หลังจากการพูดคุยตกลงกันได้ ก็ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแต่อย่างใด

“ทะเลาะกัน เคยคุยกัน แล้วบอกว่า เออ หันหน้าคุยกันแล้ว ก็บอกว่าบางครั้งไม่อยากจะ คุยนะผิดใจ คือมาโทษเราตลอด แต่บางครั้งไม่ทำเอง สัญญาไม่เชื่อคอยดู อย่างโน้นอย่างนี้ เป็นสิบแล้ว พอเรากลับมาไม่ถึงอาทิตย์ก็เข้ารูปเดิม” (คุณช้อง, สัมภาษณ์)

แม้ว่าหลังจากเกิดการลงมือทำร้ายร่างกายกันแล้ว สามี – ภรรยาจะพยายามหาทางออกเพื่อยุติปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้น หากแต่ความพยายามเหล่านั้นกลับไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากความรุนแรงในครอบครัวยังคงดำรงอยู่ต่อไป ผู้หญิงใช้ชีวิตอยู่ต่อไปด้วยความหวังอย่างเต็มเปี่ยมในหัวใจของเธอ ว่าสักวันหนึ่งความรุนแรงที่เกิดขึ้นจะหยุดและหมดไป หากแต่ความเป็นจริงไม่เป็นไปตามที่เธอคาดหวังเอาไว้ เหตุการณ์ยังคงดำเนินไปซ้ำรอยเดิม บาดแผลที่เกิดขึ้นแล้ว ยังไม่ทันได้จางก็ปรากฏบาดแผลขึ้นมาใหม่ ร่องรอยเจ็บช้ำที่ร่างกายได้ตกย่ำบาดแผลในหัวใจให้เกิดขึ้นซ้ำๆ เรื่อยไป

การมองตนเองของผู้หญิงที่ได้รับความรุนแรง นับตั้งแต่เกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวขึ้นมา เมื่อผู้หญิงต้องเผชิญกับการตกอยู่ในสภาพของผู้ถูกระทำ ที่สามีได้กระทำความรุนแรงต่อเธอ การที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์อันกดดัน โหดร้าย และรุนแรงนั้น ทำให้ผู้หญิงแต่ละคนมีมุมมอง อารมณ์ ความคิด ความรู้สึก ต่อประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัวที่เธอต้องเผชิญมาแตกต่างกันไป

1) เป็นเวอร์กรรม มุมมองที่ผู้หญิงมองตัวของเธอเองในตอนที่เป็นภรรยา เป็นแม่ของลูก และต้องเผชิญกับความรุนแรงจากสามีของเธอ ประสบการณ์ดังกล่าวถือเป็นประสบการณ์ที่เปรียบดังคราวเคราะห์ในชีวิตของผู้หญิง เธอต้องเผชิญกับเหตุการณ์รุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจของเธอเป็นระยะเวลานาน ทั้งนี้ผู้หญิงได้สะท้อนมุมมองที่เธอมีต่อตนเองจากคำบอกเล่าว่า

“พี่ก็เป็นคนแก้ใจหย่อยๆ ถึงจะไม่ได้เจอการตบตีที่มันรุนแรงเท่ากับคนอื่นแต่ก็หนัก มันแก้ใจหย่อยอะ ทนมาได้เลย กรรมด้วยแหละ เป็นเรื่องของกรรมด้วย ให้มันเป็นเรื่องของเวอร์กรรม” (คุณช้อง, สัมภาษณ์)

“ใครอยากไปอยู่กับเขาก็ไปรับเวอร์กับเขา ไปใช้เวอร์ใช้กรรมกับเขา พี่คิดว่าพี่หมดเวอร์กับเขาแล้ว” (คุณวัลย์, สัมภาษณ์)

2) ชีวิตที่ต้องปลง เมื่อผู้หญิงต้องเผชิญกับประสบการณ์ความรุนแรงมายาวนาน สถานการณ์ที่เธอต้องเจอนั้นสร้างความท้อแท้ใจให้กับเธอเป็นอย่างมาก เนื่องจากไม่สามารถที่จะหลุดพ้นหรือก้าวออกจากปัญหาได้ เมื่อเกิดความทุกข์ยากและสับสนในใจผู้หญิงจึงหันหน้าเข้าหาทางธรรม ให้ความช่วยเหลือตัวเองในการฝึกปฏิบัติธรรม จนนำไปสู่การทำความเข้าใจกับปัญหาและละวางสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่สบายใจ คุณจันทร์ได้เล่าถึงมุมมองของเธอว่า

“พี่หนีไปบวชประมาณ 4-5 วัน คือแบบมันท้ออะ พอบวชเสร็จปั๊บ มันก็ปลงได้นะ ว่าเราตายไปเอาอะไรไปไม่ได้ถูกมัย แต่ในเมื่อเราอยู่ เราอยู่เราก็ต้องดิ้นรนทำมาหากิน แต่ว่ามันมีมากมันก็ไม่ดี มันทำให้มีปัญห... ตายไปเอาไรไปได้ เอาไปได้แต่ความดีความชั่ว ทำอะไรได้เราทำ พี่คิดแค่นี้ว่ามันก็ปลง... เราทำดีที่สุด คนไม่เห็น ฟาดินเห็น” (คุณจันทร์, สัมภาษณ์)

3) เป็นสิ่งที่ไม่น่าจะเกิดขึ้น เมื่อผู้หญิงต้องเผชิญกับการทำร้ายจากสามีที่สร้างความเจ็บปวดต่อสภาพร่างกายและจิตใจของเธอเป็นอย่างมาก สิ่งที่คุณคิดและรู้สึก ณ ขณะนั้นก็คือ เธอคิดว่าความรุนแรงในครอบครัวที่เธอได้เผชิญอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรเกิดขึ้นกับเธอเลย

“ตอนที่เราเจอ ณ จุดนั้นใช่ปะ รู้สึกยังงี้ ก็รู้สึกว่ามันไม่น่าเกิดกับเรา แล้วก็คิดอย่างเดียวว่า ต้องออกไปให้ได้” (คุณบัว, สัมภาษณ์)

4) ชีวิตเหมือนมรสุม อุปสรรคในชีวิต รวมทั้งความรุนแรงที่เธอได้เจอ เปรียบเหมือนกับมรสุมในชีวิตของเธอ ดังคำบอกเล่าของคุณเข้มว่า

“เราไม่น่าแบบไปจม ไปจมอยู่แบบ 15 ปี จมแล้วแบบชีวิตเรามรสุมอะไรต่างๆ นานา” (คุณเข้ม, สัมภาษณ์)

การอธิบายสภาพการณ์ความรุนแรงของผู้หญิง ผู้หญิงแต่ละคนที่ต้องเผชิญกับสภาพปัญหาความรุนแรงที่หนักบางเบาบ้าง ความรุนแรงเกิดขึ้นเป็นประจำ จนทำให้ผู้หญิงมองว่าเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเรื่องธรรมดาของลึนกับพิน ที่ต้องเกิดความไม่เข้าใจกัน และไม่ลงรอยกันเป็นธรรมดาของสามี – ภรรยา

“ลึนกับพิน” สภาพของสามีภรรยาที่มีการทะเลาะเบาะแว้งและตบตีกัน กลายเป็นเรื่องปกติธรรมดาตามประสา ผัวเมีย คล้ายดังสุภาษิตลึนกับพิน ที่ต้องกระทบกระทั่งกันเป็นธรรมดา ความเชื่อนี้ได้อยู่กับสภาพสังคมไทยมาเป็นระยะเวลานาน ผู้หญิงจึงมองว่าหากเกิดการใช้กำลังทุบตี ทำร้าย อันเกิดจากการทะเลาะเบาะแว้งกันภายในครอบครัว เป็นเรื่องปกติของสามีภรรยา เมื่อทะเลาะกันไม่นานเดี๋ยวก็ดีขึ้นเอง ผู้หญิงได้เล่าถึงการอธิบายสภาพความรุนแรงจากประสบการณ์ของเธอดังนี้

“แรกๆ ที่โดนตบตี คิดว่าปกติของสามี – ภรรยา ต้องมีบ้าง เหมือนกับว่าเห็นคนอื่นตีกันเดี๋ยวก็ดีขึ้น แต่เราไม่ถึงกับเขาไง เราไม่ถึงกับแรงแบบเขาไง ก็เลยรู้สึกปกติ” (คุณบัว, สัมภาษณ์)

“เหมือนเราเจอแฟนเนี่ย เราเจอแฟนไม่ได้อยู่ด้วยก็ปวดหัวนะ ถ้าเจอคนได้อยู่ด้วยก็มีความสุข ไม่ต้องอะไรมากหรอก ถ้าเราเจอคนที่เข้าใจ ไม่ต้องพูดไรมาก รู้กัน คุณทำโน่น คุณทำนี่ ฉันทำโน่น ทะเลาะกันทำไม แต่ถามว่าลึนกับพินมันก็ต้องมีมึงไข่ม้อยั่วเมีย” (คุณจันทร์, สัมภาษณ์)

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องผู้หญิงกับประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัว กรณีศึกษามูลนิธิหญิงชายก้าวไกล ได้นำเสนอประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัวที่ผู้หญิงเคยเผชิญมา มีประเด็นการอภิปรายดังนี้

1.สาเหตุความรุนแรงในครอบครัว

ประสบการณ์ของผู้หญิงที่เคยเผชิญกับความรุนแรงในครอบครัวมีสาเหตุมาจาก 1) การนอกใจ เนื่องจากสามีของเธอมองผู้หญิงคนอื่น ผู้หญิงจึงรู้สึกเจ็บช้ำน้ำใจและเสียใจต่อเหตุการณ์ดังกล่าว 2) ความหึงหวง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งกับฝ่ายสามีที่หึงหวงภรรยา และภรรยาที่หึงหวงสามี 3) การดื่มสุรา - ใช้สารเสพติด การดื่มสุราและใช้สารเสพติดส่งผลต่อร่างกายและระบบประมวลผลของสมอง เมื่อเกิดการเสพติดและใช้เป็นประจำได้นำไปสู่การประทุสสาร 4) หลายปัญหาทับถมซ้ำเติมภายในบ้าน เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อสมาชิกภายในบ้านมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน สาเหตุต่างๆ เหล่านี้นำไปสู่ความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน ทั้งคู่จึงมีปากเสียงทะเลาะเบาะแว้ง หลังจากนั้นจึงนำไปสู่การเกิดความรุนแรงในครอบครัวขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ผ่านมาของ อารักษ์ เสียงแหลม, พชรินทร์ นันทจันทร์ และ นพวรรณ เปียชื่อ (2553) จรรยา รับศิริเจริญ (2552) และ การศึกษาของ ธัญญา พรหมรักษ์ (2550) ที่มีผลการศึกษาว่าพฤติกรรมกรรมการดื่มสุรา การใช้สารเสพติด และปัญหาทางสุขภาพจิตของสามี ความหึงหวงภรรยา เป็นสาเหตุที่นำไปสู่การใช้ความรุนแรงในครอบครัว

2. ลักษณะความรุนแรงในครอบครัว

ลักษณะความรุนแรงที่ผู้หญิงได้รับพบว่ามี 2 ลักษณะคือ 1)การทำร้ายร่างกาย ผู้เป็นสามีมุ่งกระทำความรุนแรงกับภรรยาโดยใช้อวัยวะของเขา และเครื่องมือเครื่องมี้อื่นๆ ในการสร้างบาดแผลต่อร่างกายของผู้หญิง นอกเหนือไปจากการมุ่งทำร้ายร่างกายโดยตรงแล้ว พบว่ามีกรณีที่สามีบังคับให้ภรรยาทำร้ายตัวเอง และเธอก็ได้ทำตามความต้องการของสามี สภาพดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดชายเป็นใหญ่ ที่ผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิง และผู้หญิงได้ยอมรับอำนาจและยอมจำนนกับสภาพดังกล่าว 2)การทำร้ายจิตใจ พบว่าสามีมีผู้หญิงคนอื่น ผู้เป็นภรรยาจึงเกิดความเศร้าและเจ็บช้ำน้ำใจ ลักษณะการใช้ความรุนแรงในครอบครัวที่สามีทำร้ายภรรยาทั้งทางร่างกายและจิตใจ สอดคล้องกับการศึกษาของ ธัญญา พรหมรักษ์ (2550) ที่ศึกษาความรุนแรงที่ผู้หญิงได้รับ ด้านร่างกายพบว่าภรรยาถูกสามีทำร้ายร่างกายโดยใช้อวัยวะและใช้กำลังทำร้ายเพื่อระบายความโกรธแค้น ใช้สิ่งของใกล้ตัวเข้าทำร้ายร่างกายจนทำให้ภรรยาเกิดอาการปวดแสบปวดร้อนและมีอาการฟกช้ำด้านจิตใจพบว่าภรรยาถูกสามีนอกใจ ปั่นใจให้หญิงอื่น สร้างความปวดร้าวขมขื่นใจให้ภรรยา และมีกรณีที่ผู้ชายใช้ระบบชายเป็นใหญ่กดขี่ ช่มเหง ต่อภรรยาของเขา

ระดับความรุนแรงที่ผู้หญิงได้รับ 1)ความรุนแรงในระดับฟกช้ำ เป็นความรุนแรงที่ใช้เวลาไม่นานบาดแผลก็หายเป็นปกติ 2)ความรุนแรงในระดับบาดเจ็บ ต้องเข้ารับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาล และใช้เวลาในการรักษา 3)ความรุนแรงในระดับบาดเจ็บสาหัส เป็นความรุนแรงที่ผู้หญิงต้องใช้เวลาในการรักษา หลังจากออกจากโรงพยาบาลมาแล้วพบว่า อวัยวะส่วนที่ถูกทำร้ายไม่สามารถใช้งานได้ตามปกติ

3. ผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัว

ผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะกับตัวของผู้หญิงโดยตรง หากเกิดขึ้นกับลูกของเธอด้วย ผลกระทบทางตรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงมีทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสังคม มีลักษณะดังนี้ 1)ด้านร่างกาย อวัยวะไม่สามารถใช้งานได้ตามปกติ ส่งผลให้เคลื่อนไหวช้าและเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน มีกรณีที่ผู้หญิงเครียดลงกระเพาะ และกรณีที่เครียดจนต้องพึ่งยานอนหลับ 2)ด้านจิตใจ ผู้หญิงเกิดความกลัว วิดกกังวล หวาดระแวง และคิดฆ่าตัวตาย 3)ด้านสังคม ผู้หญิงต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต จากการเป็นแม่บ้านไปสู่การทำงานทำ และมีกรณีที่สามีตามไปประจานจนทำให้ผู้หญิงโดนไล่ออกจากที่ทำงาน จึงต้องหางานใหม่ ผลกระทบทางอ้อมที่เกิดขึ้นกับลูกของเธอพบว่า ลูกได้รับผลกระทบทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคม เช่นเดียวกับตัวของผู้หญิง 1)ด้านร่างกาย ได้รับผลกระทบเนื่องจากความเครียดจนต้องเข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาล 2)ด้านจิตใจ สภาพความรุนแรงในครอบครัวส่งผลให้เด็กเกิดบาดแผลในจิตใจ มีอาการเก็บกด เครียด หวาดระแวง และเป็นโรคซึมเศร้า 3)ด้านสังคม พบว่าเด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าว ผลการเรียนรู้ตกต่ำลง มีอารมณ์รุนแรง พุดจาไม่เพราะ และไปหลับในเวลารเรียนเนื่องจากคอยระแวงกลัวว่าพ่อจะทำร้ายแม่ ผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยตรงกับผู้หญิงที่ได้รับความรุนแรงสอดคล้องกับการศึกษาของ นันทนา ธนาโนวรรณ และพวงเพชร เกสรสมุทร (2553) ผู้หญิงได้รับผลกระทบจากความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจ มีความสัมพันธ์กับความเครียดและภาวะซึมเศร้า ทั้งนี้ในงานของ ธัญญา พรหมรักษ์ (2550) พบว่าผู้หญิงได้รับผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากได้หย่ากับสามีจึงต้องเริ่มต้นชีวิตใหม่ด้วยตัวเอง ซึ่งรายได้ที่มีก็ไม่มากนัก สภาพทางเศรษฐกิจมีรายได้ค่อนข้างตึงตัว อายุที่มากทำให้ไม่สามารถหางานที่มีรายได้มากเหมือนช่วงก่อนแต่งงานได้ ในการศึกษาของ อาษา โอพิทักษ์ชีวิน (2552) และงานของ อังคณา ช่วยคำชู (2555) พบว่าผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัวได้ส่งผลกระทบต่อลูก ทำให้เด็กอาจเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ ลูกขาดความรักความอบอุ่น ทำให้มีพฤติกรรมเก็บกดก้าวร้าว

4. วงจรความรุนแรงในครอบครัว

วงจรความรุนแรงในครอบครัว หลังเกิดการทำร้ายกันของสามีภรรยาแล้ว ผู้หญิงได้พยายามหาวิธีแก้ไขปัญหาก็เกิดขึ้น เพื่อที่เธอจะได้ไม่ต้องโดนทำร้ายอีก 1)ขอโทษและให้อภัย หลังจากสามีทำร้ายภรรยาแล้ว เขาได้เข้ามาขอโทษและเธอก็ได้ให้อภัยเขา เนื่องจากเห็นว่าสามีเป็นพ่อของลูก เธอต้องการรักษาสถานภาพของความเป็นครอบครัว อันประกอบไปด้วยพ่อ แม่ ลูก 2)ขอความช่วยเหลือจากบุคคลที่ 3 ช่วยไกล่เกลี่ยปัญหา ผู้หญิงได้พยายามขอความช่วยเหลือจากสมาชิกคนอื่นใน

บ้าน เพื่อให้ช่วยพูดกับสามีและหวังว่าความรุนแรงจะหมดไป 3)วางตัวเฉย หลังการทำร้ายผ่านไป สามีได้วางตัวเฉยกับเหตุการณ์ดังกล่าว 4)หาข้อตกลงร่วมกัน สามีภรรยาพยายามพูดคุยและหาทางออกสำหรับเหตุการณ์ความรุนแรงเพื่อที่จะได้ไม่ต้องเกิดเหตุการณ์เช่นนั้นอีก หากแต่ทว่าแม้พวกเขาจะพยายามหาทางจัดการกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวอย่างไร แต่สามีก็ยังคงใช้ความรุนแรงกับเธออยู่เรื่อยมา ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับวงจรความรุนแรงในครอบครัวของ Walker (Walker, 1979 อ้างถึงใน รณชัย คงสกนธ์, 2551) ที่อธิบายลักษณะของวงจรความรุนแรงในครอบครัวไว้ 3 ขั้น คือ 1.การก่อให้เกิดความตึงเครียด สอดคล้องกับการเกิดความไม่เข้าใจกันของสามีภรรยา จนเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การใช้ความรุนแรงต่อกัน 2.การทำร้ายกัน 3.การสำนึกผิดและความรักหลังการทำร้าย ในช่วงนี้สามีจะสำนึกผิดต่อการกระทำของเขา ขอโทษพร้อมทั้งขอให้ภรรยาให้อภัย และแม้ว่าผู้หญิงจะพยายามหาทางจัดการกับปัญหาในขั้นนี้อย่างไร ความรุนแรงในครอบครัวก็ไม่ได้หยุดลง วงจรความรุนแรงในครอบครัวยังคงเกิดขึ้นอีกครั้ง และอีกหลายต่อหลายครั้ง

5.การมองตนเองของผู้หญิงและการอธิบายสภาพความรุนแรงในครอบครัว

การมองตนเองของผู้หญิงที่ได้รับความรุนแรง 1)เป็นเวอร์กรม ช่วงเวลาที่ต้องโดนกระทำความรุนแรงจากสามี เปรียบดังเคราะห์กรรมของชีวิต สอดคล้องกับกระบวนทัศน์ที่อธิบายธรรมชาติของมนุษย์ ที่เรียกว่า “นียตินิยม” ของกิตติพัฒน์ นนทปัทมดลย์ (กิตติพัฒน์ นนทปัทมดลย์, 2532 อ้างถึงใน กิตติพัฒน์ นนทปัทมดลย์, 2558) คือแนวความคิดที่อธิบายธรรมชาติของมนุษย์ ว่ามนุษย์ไม่สามารถกำหนดชีวิตของตนเอง พฤติกรรมของมนุษย์ล้วนถูกบงการและถูกลิขิตโชคชะตาเอาไว้จากผู้อื่น 2)ชีวิตที่ต้องปลง ความทุกข์ยากที่ผู้หญิงต้องเผชิญทำให้เธอต้องมองหาหนทางอันจะนำไปสู่ความรู้สึกสบายใจ เธอจึงเข้าวัดและปฏิบัติธรรมจนนำไปสู่การปลงและละวางในสิ่งที่ทำให้จิตใจเป็นทุกข์ 3)เป็นสิ่งที่ไม่น่าจะเกิดขึ้น ผู้หญิงมองว่าความรุนแรงที่เธอได้รับนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรเกิดขึ้นกับเธอ 4)ชีวิตเหมือนมรสุม การต้องเจอกับความรุนแรงในช่วงหนึ่งของชีวิต เปรียบเหมือนกับการที่เธอต้องไปจมอยู่ในมรสุม

การอธิบายสภาพการณ์ความรุนแรงของผู้หญิง เนื่องจากการอยู่ร่วมกันของสามี - ภรรยา เป็นความสัมพันธ์อันใกล้ชิด ผู้หญิงจึงมองว่าการไม่เข้าใจกันและการใช้ความรุนแรงในครอบครัว เหมือนกับสภาพของ “ลื่นกับพื้น” ที่ต้องขุ่นข้องหมองใจกันเป็นเรื่องธรรมดา สอดคล้องกับ นภามน รุ่งวิฑู (2554) ที่พูดถึงเรื่องลื่นกับพื้นว่า ประโยคดังกล่าวเป็นการปลุกฝังและทำให้ความรุนแรงดำรงอยู่ในสังคม เนื่องจากทำให้ถูกมองว่าบาดแผลที่เกิดขึ้นในครอบครัวคือเรื่องปกติธรรมดา ปัญหาดังกล่าวจึงไม่ได้ถูกมองว่าเป็นปัญหาหรือเรื่องที่ควรแก้ไข เพราะไม่ได้ถูกทำให้มองว่าเป็นปัญหาดังแต่แรก

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ผู้หญิงยังคงเป็นเหยื่อในวังวนของความรุนแรงในครอบครัว ด้วยสถานะภรรยาและแม่ ทำให้เธอต้องอดทนและให้อภัยต่อผู้เป็นสามี ทั้งนี้ผลกระทบที่ผู้หญิงได้รับจากการเผชิญกับความรุนแรงในครอบครัว ล้วนเกิดขึ้นกับทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคม ส่งผลกระทบต่อสภาพความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและส่งผลกระทบไปสู่ลูก ลูกของเธอเติบโตขึ้นมาท่ามกลางการใช้ความรุนแรงในครอบครัว เด็กได้รับการซึมซับสภาพการใช้ความรุนแรงเมื่อเกิดปัญหา และในอนาคตพวกเขาเหล่านี้ต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวจึงไม่ได้เป็นปัญหาที่เป็นเรื่องภายในครอบครัวหรือเรื่องส่วนตัวอีกต่อไป

ข้อค้นพบในการศึกษา

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าภูมิหลังของผู้หญิงที่ เป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย มีลักษณะการเติบโตจากครอบครัวที่หย่าร้าง มารดาเสียชีวิต เติบโตมาด้วยการเลี้ยงดูจากย่าเนื่องจากบิดาต้องออกไปทำงานทำ สภาพการเลี้ยงดูโดยพ่อหรือแม่เพียงฝ่ายเดียวมีทั้งการมีสัมพันธ์อันดีกับครอบครัว รวมถึงความขัดแย้งภายในครอบครัว นอกจากนี้ยังพบว่าสภาพครอบครัวที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจส่งผลให้ผู้หญิงขาดโอกาสในการศึกษาต่อ จึงต้องหลุดจากระบบการศึกษาและเริ่มหางานทำเพื่อช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจของทางบ้าน สาเหตุดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้หญิงได้เริ่มต้นบทบาทของภรรยา และแม่ เร็วกว่าปกติ เธอจึงให้ความสำคัญกับความเป็นครอบครัวของเธอเอง ดังนั้นเมื่อมีการใช้ความรุนแรงภายในครอบครัวเธอจึงต้องใช้

ความอดทน ในการพยายามประคับประคองให้ครอบครัวมีความสมบูรณ์ อันประกอบไปด้วยการมี พ่อ แม่ ลูก สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เธอจำต้องอดทนกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

สรุปและข้อเสนอแนะ

ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นดั่งภัยเงียบที่สร้างผลกระทบในวงกว้างต่อสังคม เมื่อผู้หญิงได้เผชิญกับความรุนแรงในครอบครัว ร่างกายและจิตใจของเธอล้วนเกิดบาดแผลฝังลึกจนยากที่จะหาย ผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัวได้ส่งผลกระทบต่อสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว กระทั่งต่อความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว และแน่นอนว่าในวันข้างหน้าลูกที่เติบโตขึ้นในครอบครัวที่ใช้ความรุนแรงก็อาจจะกระทำหรือส่งต่อความรุนแรงต่อไป ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวจึงเป็นปัญหาที่ไม่ควรถูกมองว่าเป็นเรื่องภายใน หรือเรื่องส่วนตัวของคนเพียงสองคน รวมทั้งการกระทบกระทั่งกันที่เกิดขึ้นระหว่างสามี - ภรรยา เป็นสิ่งที่ไม่ควรถูกมองว่าเป็นเรื่องปกติของการใช้ชีวิตคู่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันสร้างความเปลี่ยนแปลงต่อค่านิยมในการใช้ชีวิตคู่ โดยที่ควรจัดความเชื่อเดิมที่ว่าเรื่องของสามีภรรยาเป็นเรื่องของลึ้นกับพื้น
- 2) ควรสร้างความตระหนักถึงปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวต่อประชาชนทั่วไป เพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ต่อประชาชนว่าความรุนแรงในครอบครัวไม่ควรเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตคู่
- 3) คนในชุมชนและผู้นำชุมชนควรมีส่วนร่วมในการช่วยสอดส่องเพื่อเฝ้าระวังและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

- 1) ข้อค้นพบในการศึกษาครั้งนี้พบว่าผู้หญิงยังคงมองปัญหาความรุนแรงในครอบครัวว่าเป็นเรื่องปกติของสามีภรรยา ดังนั้นหากมีการศึกษาเรื่องการเฝ้าระวังปัญหาความรุนแรงในครอบครัว อาจสามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์ในการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้
- 2) ศึกษาเพิ่มเติมไปยังแนวทางในการแก้ไขปัญหความรุนแรงในครอบครัว

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2559). นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนาครอบครัว พ.ศ.2560 – 2564, สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2560. จาก http://www.pcd.go.th/info_serv/file/นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนาครอบครัว%20พ.ศ.%202560-2564.pdf
- กิตติพัฒน์ นนทปัทมเดช. (2558). กระบวนทรรศน์ในการอธิบายธรรมชาติของมนุษย์. เอกสารประกอบการเรียนการสอน วิชา สค.602 ปรัชญาและแนวคิดของงานสังคมสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม ภาคเรียนที่ 1/2558.
- กิตติพัฒน์ นนทปัทมเดช. (2550). การวิจัยเชิงคุณภาพในสวัสดิการสังคม: แนวคิดและวิธีวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จรรยา รัศมิ์เจริญ. (2552). การประยุกต์ใช้เทคนิคการสังเคราะห์อย่างอิสระในการทำวิจัยเรื่องเล่า : ศึกษาเฉพาะกรณี ผู้กระทำและผู้ถูกกระทำจากความรุนแรงในครอบครัว. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.

- ธัญภา พรหมรักษ์. (2550). ผู้หญิง ความรุนแรงในครอบครัว การหย่าร้างในฐานะทางเลือก. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาสตรีศึกษา. วิทยาลัยสหวิทยาการ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.
- นันทนา ธนาโนวรรณ และพวงเพชร เกสรสมุทร. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างความรุนแรงทางกาย ทางจิตใจ และทางเพศ และภาวะจิตสังคมของสตรีตั้งครรภ์. *Journal of Nursing Science*, 28(1), 28-37.
- นภามน รุ่งวิฑู. (2554). บทเรียนชีวิตคู่. กรุงเทพฯ: โครงการสุขภาพของผู้หญิง มูลนิธิผู้หญิง.
- แนวหน้าออนไลน์. (2561). เผยสถิติความรุนแรงในครอบครัวพุ่งเกือบ 3 พันราย หญิงไทยเกินครึ่งไม่รู้จัก พ.ร.บ.คุ้มครอง, สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2563. จาก <https://www.naewna.com/likesara/363213>
- ปานรัตน์ นิมิตลุง. (2549). ละครโทรทัศน์ที่ปรากฏความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี ศิษาสตรีที่ผ่านประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัว และเคยใช้บริการกับมูลนิธิเพื่อนหญิง. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.
- รณชัย คงสกนธ์ และณฤมล โพธิ์แจ่ม. (2551). ความรุนแรงในครอบครัว. กรุงเทพฯ: หสน.สหประชา พาณิษฐ์.
- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-12 กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2558). โครงการวิจัยรูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับครอบครัวในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในเด็กและสตรี, สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2560. จาก <http://ebooks.m-society.go.th/ebooks/download/257>
- อภิญา เวชชัย. (2546). สภาพการณ์ของเด็กเยาวชนและครอบครัวและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อังคณา ช่วยค้าชู. (2555). ความรุนแรงในครอบครัว: สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางการช่วยเหลือ. *วารสารธรรมศาสตร์*. ปีที่ 31(3) : 130-145.
- อัญชลี ลิ้มไชยฤกษ์. (2555). การศึกษาประวัติรายกรณีหญิงที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว: บ้านพักเด็กและครอบครัวกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาคลินิกและชุมชน. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพมหานคร.
- อาภรณ์ เสี่ยงแหลม, พชรินทร์ นันทจันทร์ และนพวรรณ เปียชื่อ. (2553). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดปัญหาความรุนแรง ในครอบครัวต่อสตรีในสังคมไทย. *วารสารการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต*, 25(3), 38-55.
- อาษา โอพิทักษ์ชีวิน. (2551). ความรุนแรงในครอบครัวของแรงงานสตรีย้ายถิ่นในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. สมุทรปราการ.
- อุมามน พวงทอง. (2551). ความรุนแรงในครอบครัว. กรุงเทพฯ : หสน.สหประชาพาณิษฐ์.